

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет

Кафедра менеджменту та управління економічними процесами

ДИПЛОМНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЗМІН

Виконала

студентка II курсу

групи Мн – 2м

освітнього ступеня «Магістр»

спеціальності 073 «Менеджмент»

освітньої програми «Менеджмент

організацій»

_____ Береш Катерина Іванівна

Науковий керівник

к.е.н., доцент

_____ Товт Тетяна Йосипівна

Робота допускається до захисту:

Завідувач кафедру менеджменту

та управління економічними процесами

д.е.н., професор

_____ Проскура В.Ф.

Мукачівський державний університет
Факультет економіки, управління та інженерії
Кафедра менеджменту та управління економічними процесами

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

магістра

на тему **“Інноваційні аспекти забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах змін”**

(за матеріалами ТОВ «Малко ЛТД»)

Виконала: студентка II курсу, групи Мн-2м спеціальності 073 «Менеджмент» освітньої програми «Менеджмент організацій»
Береш К.І.

Керівник _____ Товт Т.Й.
(прізвище та ініціали)

Рецензент _____ Братюк В.П.
(прізвище та ініціали)

Мукачево - 2020 року

ЗМІСТ

ЗМІСТ	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. Теоретичні та методичні основи конкурентоспроможності підприємства.....	7
1.1. Поняття конкурентоспроможності підприємства та її види.....	7
1.2. Методи аналізу та оцінки конкурентоспроможності підприємства.....	11
1.3. Стратегічна технологічна конкурентоспроможність як основа інноваційно-технологічного розвитку промислового підприємства.....	21
Висновки до розділу 1.....	34
РОЗДІЛ 2. Аналіз фінансово - господарської діяльності та конкурентного середовища ТОВ «Малко ЛТД».....	36
2.1. Фінансовий аналіз ТОВ «Малко ЛТД» за період 2018 – 2019 рр.....	36
2.2. Аналіз показників ділової активності та рентабельності ТОВ «Малко ЛТД».....	58
2.3. Аналіз конкурентного середовища ТОВ «Малко ЛТД»	64
Висновки до розділу 2	78
РОЗДІЛ 3. Пропозиції щодо підвищення рівня конкурентоспроможності ТОВ «Малко ЛТД» в умовах змін.....	81
3.1 Інноваційні підходи до забезпечення конкурентоспроможності ТОВ «Малко ЛТД».....	81
3.2 Удосконалення системи управління маркетинговою діяльністю на ТОВ «Малко ЛТД».....	91
3.3 Розрахунок економічного ефекту від запропонованих заходів.....	95
Висновки до розділу 3.....	100
Висновки та пропозиції	102
Список використаних джерел	106
Додатки.....	113

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Питання підвищення конкурентоспроможності фірм в теорії і світовій практиці зазвичай розглядається в аспекті підвищення якості вироблених фірмами товарів і послуг і / або вдосконалення бізнес-процесів. Незважаючи на те, що в останні два десятиліття розвиток інноваційних технологій (ІТ) відбувався стрімкими темпами, система їх впровадження, використання і модернізації в фірмах далека від досконалості, особливо на підприємствах традиційних галузей економіки (таких як харчові, текстильні, меблеві виробництва і т.д.). Саме на проблемах підвищення конкурентоспроможності фірм, що не відносяться до сектору високих технологій, а для їх позначення навіть не існує загальноприйнятого терміну, (їх називають низько-технологічними, чи не НДДКР- інтенсивними, традиційними, діючими на зрілих ринках та ін.) буде акцентовано основну увагу в даній роботі .

Актуальність теми магістерського дослідження зумовлена недостатньою розробленістю теоретико-методологічної бази дослідження відповідного кола проблем, а також винятковою значимістю прикладних питань підвищення конкурентоспроможності фірм за рахунок впровадження і використання нетехнологічних інновацій невеликими підприємствами.

В економічній науці відсутня єдність поглядів на роль інноваційних технологій в збільшенні конкурентоспроможності підприємств, а значить підвищення якості їх товарів і послуг. У центрі уваги зазвичай виявляються окремі аспекти: застосування комп'ютерів (як технічні, так і бізнес складові цього процесу), Інтернет, «розумні / smart» пристрої або Інтернет речі (англ. Internet of Things, IoT). Проте, комплексного і системного підходу до ІТ в їх повній сукупності немає.

Швидкий розвиток ІТ не залишає сумніву в їх важливості і необхідності для фірм, але настільки ж швидке їх старіння і легкість

тиражування ставить під питання можливість побудови на їх основі стійких конкурентних переваг.

На противагу широко поширений у вітчизняній літературі терміну «високі технології» не вироблено усталене українськомовне поняття, англійським аналогом якого є термін "low-tech". Відсутність широкого поширення понять «низькотехнологічні» і «традиційні» галузі економіки ускладнює побудову такого підходу до них, який враховував би специфіку цього значимого сектора економіки, в тому числі в галузі ІТ.

В рамках політики модернізації вітчизняної економіки увагу майже виключно приділяється розвитку високих технологій. У той же час спроби інноваційного розвитку традиційних галузей господарства носять епізодичний і точковий характер. Ще більш тривожним моментом є відсутність розуміння того, що для досягнення загального успіху необхідно проводити спільне і комплексний розвиток обох секторів економіки. Не розроблена проблема оцінки економічної ефективності вдосконалення інноваційних технологій на підприємствах.

Питання конкурентоспроможності фірм є широко обговорюваним світовою науковою спільнотою протягом тривалого періоду часу. Йому присвятили свої роботи: Портер М. Е. (Porter ME), Минцберг Г. (Mintzberg H.), Потовк Дж. (Stalk G.), Эванс Ф. (Evans P.), Шульман Л. Є. (Shulman LE), Прахалад К.К. (Prahalad CK), Траут Д. (Trout J.), Кім У. Ч. (Kim WC), Кей Дж. (Kay JA), Азоев Г.Л., Рубін Ю.Б., Юданов А.Ю., Філонович С.Р., Константинов Г.Н., Фатхутдінов Р.А.

Особливості конкурентоспроможності в розрізі високотехнологічних і низько технологічних галузей менш глибоко досліджені. Їм присвятили свої роботи: Хірш-Крайзен Х. (Hirsch-Kreinsen H.), Калоудіс А. (Kaloudis A.), Клеппер С. (Klepper S.), Малерба Ф. (Malerba F.), Сімонс К. Л. (Simons KL), Хатзіχροноглоу Т. (Hatzichronoglou T.), Юданов А.Ю. У тісному зв'язку з конкурентоспроможністю знаходиться також питання поширення або дифузії інновацій при взаємодії високо-і низько технологічних галузей Вплив ІТ на

конкурентоспроможність розглядали в своїх роботах: Перес К. (Perez С.), Карр Н. Дж. (Carr N. G.).

Відсутність в економічній науці комплексного підходу до вивчення впливу інноваційних технологій на конкурентоспроможність підприємств зумовило об'єкт, предмет, мету і завдання магістерської роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської роботи є узагальнення теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства через використання інноваційних технологій.

Виходячи із зазначеної мети, дослідження спрямоване на вирішення наступних основних завдань:

- дослідити існуючі та визначити найбільш перспективні підходи і методи підвищення конкурентоспроможності підприємства за рахунок використання інноваційних технологій;
- визначити функцію, виконувану ІТ в інноваційних процесах фірм в традиційних галузях економіки;
- запропонувати шляхи, що враховують рівень технологічного розвитку підприємства, для пошуку і відбору технологій, що забезпечують підвищення конкурентоспроможності фірми;
- виявити основні чинники, що визначають успішність застосування інновацій фірмами;
- проаналізувати досвід використання ІТ на конкретному підприємстві з метою підвищення його конкурентоспроможності. За результатами даного аналізу розробити заходи на основі застосування інновацій, що призводять до посилення конкурентних переваг підприємства.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є конкурентоспроможність підприємства в умовах змін.

Предметом дослідження є теоретико методичні та прикладні засади формування конкурентоспроможності підприємства на основі впровадження,

системного використання та вдосконалення інноваційних технологій на підприємстві.

Методи дослідження. У процесі дослідження в рамках комплексного підходу використані такі загальнонаукові методи пізнання, як індукція і дедукція, аналіз і синтез, а також методи узагальнення теоретичного і фактичного матеріалу шляхом порівняння, якісного і кількісного аналізу, історичних екскурсів. В якості теоретичної основи використані результати фундаментальних і прикладних досліджень, опублікованих в періодичних виданнях та монографіях, публікаціях міжнародних організацій і матеріалах наукових конференцій. Також були використані відповідні законодавчі та нормативні акти України, актуальні статистичні дані мебельного підприємства ТОВ «Малко ЛТД».

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні науково-методичних пропозицій і практичних рекомендацій щодо підвищення рівня конкурентоспроможності ТОВ «Малко ЛТД».

Апробація результатів дипломної роботи. За результатами досліджень опубліковано тези на Другій міжнародній науково-практичній інтернет конференції «Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії та виклики», яка відбулася 6-7 квітня 2020 року. Також у колективній монографії «Управління економічними системами та процесами в умовах глобалізаційних трансформацій» опубліковано матеріали «Інноваційні аспекти забезпечення конкурентоспроможності на рівні економіки окремого підприємства».

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Дипломну роботу викладено на 112 сторінках друкованого тексту. Дипломна робота містить 14 рисунків, 32 таблиці, список використаних джерел, що налічує 80 позицій та 3 додатків.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В процесі написання роботи ми опрацювали теоретичний матеріал і визначили що конкуренція це процес управління підприємством своїми перевагами для досягнення поставлених завдань, спрямованих на задоволення своїх потреб. Визначення рівня конкурентоспроможності організацій засновані на двох методах оцінки: ринкова оцінка рівня конкурентоспроможності на основі багатофакторної моделі та оцінка конкурентоспроможності за окремими елементами комплексу маркетингу. Проведення SWOT - аналізу дозволяє вивчити ринок, на якому працює підприємство, і його положення по відношенню до основних конкурентів на цьому ринку. Крім того, проведений аналіз дозволяє прийняти ряд рішень: що необхідно зробити, щоб з максимальною вигодою для себе скористатися наявними можливостями зовнішнього середовища, і що робити, щоб уникнути можливих проблем. Під ринком меблів розуміється напрямок, що представляє собою об'єднання компаній - виробників і продавців меблів, кінцевих покупців меблів і економічні відносини що виникають в результаті купівлі-продажу меблів між ними. Доцільно розглядати конкурентоспроможність підприємства як мінливу величину під впливом факторів внутрішнього і зовнішнього середовища і яка відображає можливості підприємства адаптуватися до неї. Таким чином, під конкурентоспроможною системою управління промисловим підприємством ми розуміємо сукупність органів, що реалізують місію і цілі діяльності, спеціалізовані функції методами впливу на основі інформаційних технологій, виходячи з вимог зовнішнього навколишнього середовища і потенційних можливостей підприємства. Існують різні визначення конкурентних переваг підприємства. Виділяють спадкові, технологічні, інформаційні, управлінські, природно-кліматичні конкурентні переваги підприємства. Причому пріоритет

віддають технологічним конкурентним перевагам, які повинні бути забезпечені взаємозв'язком з іншими класифікаційними видами.

Аналіз бухгалтерської звітності дав можливість зробити висновки про стан фінансово-господарської діяльності ТОВ «Малко ЛТД», а саме: Фінансове становище власників ТОВ «Малко ЛТД» в 2018 - 2019 рр. посилюється, так як після вирахування зобов'язань обсяг наявних чистих активів зростає на 5,67%. Таким чином, підприємство характеризується ефективною бізнес-моделлю. В 2018 р. ТОВ «Малко ЛТД» сформувало обсяг виручки в розмірі 77 648,2 тис. грн. Кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства є найбільш важливим індикатором, що свідчить про здатність підприємства створювати додану вартість, займати стійке ринкове становище за рахунок реалізації якісних бізнес-процесів. Чистий прибуток формується під впливом усіх управлінських рішень, які були зроблені протягом періоду аналізу, а також об'єктивних зовнішніх і внутрішніх процесів. Чистий прибуток ТОВ «Малко ЛТД» становить 4 043,51 тис. грн. в 2018 р. Негативна динаміка показника ТОВ «Малко ЛТД» (від'ємний приріст 43,59%) говорить про нездатність нарощувати обсяг залученого капіталу власників і стійко функціонувати протягом тривалого періоду часу на ринку. Індикатор рентабельності активів ТОВ «Малко ЛТД» показує, що на кожен гривню, котра використовується для фінансування активів ТОВ «Малко ЛТД», було сформовано чистого прибутку в розмірі 3,08 копійок в 2019 р. Рівень прибутковості активів знаходиться вище, ніж інфляція в країні, тому можна стверджувати, що відбувається підвищення реальної вартості залучених в господарський процес активів підприємства. Таким чином, менеджмент здатен ефективно використовувати обмежені фінансові ресурси для досягнення цілей зростання і розвитку підприємства. ТОВ «Малко ЛТД» здатне самостійно профінансувати істотну частку необхідних активів, а саме 55%. Той факт, що відповідний показник скорочується на 0,02, говорить про зниження довіри до підприємства з боку учасників фінансового ринку, постачальників матеріальних ресурсів і послуг. Незважаючи на це, якщо

підприємство втратить платоспроможність і збанкрутує, то висока частка власного капіталу дозволить погасити більшу частину зобов'язань. Високий рівень рентабельності власного капіталу показує, що доцільно і далі інвестувати кошти в роботу підприємства, що дозволить посилити поточну ринкову позицію. У разі якщо суб'єкт господарювання не має можливості розширити свою присутність на ринках, доцільно виводити зароблений прибуток на рахунки власників. Обов'язково потрібно враховувати, що в результаті проведення аналізу конкурентного середовища ТОВ «Малко ЛТД», виявлено, що найбільш сприятливі можливості покращення позиціонування даного підприємства на ринку припадають на проведення рекламних заходів. Це зміцнить його позиції на ринку і підвищить впізнаваність бренду.

Основними пропозиціями для аналізованого підприємства можуть бути наступні:

Значний вплив на покращення конкурентного становища ТОВ «Малко ЛТД» може мати вдосконалення технологій виробництва меблів, розширення виробництва і розробку економ-програм для покупців, чутливих до ціни і як наслідок розширення клієнтської бази, але ймовірність виконання цих можливостей низька через необхідність великих інвестиційних вкладень.

Інноваційна ідея підвищення конкурентоспроможності ТОВ «Малко ЛТД» полягає в тому, щоб підприємство почало розробляти ідею так званого «блакитного» океану. Тобто розробляти товари, яких поки ще не існує, але є всі підстави стверджувати, що у найближчій перспективі вони з'являться.

Серед можливих підходів до конкуренції підприємству необхідно поставити на перше місце не способи вдосконалення боротьби з конкурентами, а переваги створення нових видів товарів та вільних від конкуренції ринків.

Для отримання конкурентних переваг на ринку ТОВ «Малко ЛТД» потрібно змістити фокус з товарів на «ключові компетенції» фірми - сформовані на основі досвіду її функціонування унікальні знання, вміння,

технології, ноу-хау тощо. Вони дозволяють ефективно використати ресурси підприємства, концентруючи увагу на тій діяльності, яку ТОВ «Малко ЛТД» виконує найкраще та дають можливість створення додаткової споживчої цінності продукту (чи послуги) забезпечуючи тим самим конкурентні переваги підприємства на існуючому ринку. (Офісні меблі нового покоління)

Аналіз конкурентного середовища в якому на даний період часу функціонує ТОВ «Малко ЛТД» дав можливість чітко визначити реально можливі на даний момент часу заходи які зможуть позитивно вплинути на конкурентоспроможність підприємства. В результаті з врахуванням цілої низки обставин та обмежень фінансового плану запропоновано недорогі, але дієві рекомендації. Зокрема: підготовка і навчання персоналу, що займається реалізацією продукції; вивчення ринку; провести сегментування ринку; вивчення та аналіз потенційних ринків; реєстрація заявок, повернень; заохочувальне опитування;

Розробка і впровадження комплексної маркетингової політики ТОВ «Малко ЛТД» дозволить забезпечити подальший сталий розвиток на конкурентному ринку, досягти господарських цілей підприємства, а саме інтенсифікації та розвитку операційної діяльності, залучення нових клієнтів, підвищення лояльності існуючих. Все це забезпечить приплив фінансових ресурсів для посилення позицій підприємства.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>